

ПРО КУЛЬТУРНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ
ІЗ ЗАРУБІЖНИМИ КРАЇНАМИ
у березні 2019 року

*(оглядова довідка за матеріалами
преси, Інтернету та неопублікованими документами)*

В Україні

25 березня у Києві перший заступник Міністра культури України С. Фоменко провела зустріч із Надзвичайним і Повноважним Послом Італійської Республіки в Україні Давіде Ла Чечіліа. Учасники розглянули питання розширення двостороннього співробітництва в культурному секторі обох країн.

6 березня заступник державного секретаря США із політичних питань Девід Гейл разом із Надзвичайним та Повноважним Послом США в Україні Марі Йованович вшанували пам'ять героїв Небесної Сотні покладанням квітів до меморіалу загиблим героям Революції Гідності.

19 березня у Колонній залі Київської міської державної адміністрації за ініціативи та організації посольств Азербайджану, Афганістану, Ірану, Казахстану, Киргизстану, Таджикистану, Туреччини та Узбекистану було відзначено початок нового року в іранських і тюркських народів – свято Новруз. Гостями урочистостей стали керівники посольств-організаторів, а також послы Малайзії, Кувейту, Хорватії, Канади, Пакистану, Польщі, Палестини, Португалії, Латвії, Молдови, Румунії, В'єтнаму, Білорусі, Грузії, Індії, Угорщини, голова Представництва НАТО в Україні, діаспори країн-учасниць, етнічні спільноти Києва та представники громадськості. У програмі заходу відбувся святковий концерт, виставка предметів народної творчості та побуту, частування стравами національних кухонь представлених країн, різноманітні майстер-класи. А з 17 по 31 березня у виставковому залі азійської експозиції Національного музею мистецтв ім. Богдана та Варвари Ханенків було представлено головний символ Новрузу, обрядовий стіл «хафт сін», сузані та кераміку XIX–XX ст. Куратором інсталяції виступила культурна дипломатка Ірану Фарзане Ранджбар.

За кордоном

13 березня у Лондоні відбулася зустріч Міністра культури України Є. Нищука та Міністра мистецтва, спадщини та туризму Великої Британії Майкла Елліса. Сторони обговорили основні напрями можливого культурного співробітництва між двома країнами, зокрема класичне мистецтво, театральну галузь, культурну спадщину та креативні індустрії. Український міністр також подякував Британії та Британському Уряду за політичну підтримку нашої країни в нелегкий час російської агресії.

29 березня Губернатор Луїзіани Джон Бел Едвардс підписав прокламацію про визнання Голодомору в Україні 1932–1933 рр. геноцидом українського народу. На сьогодні це вже 23-й штат США, який офіційно визнав організований радянської владою штучний голод актом геноциду українців.

До 5-ї річниці окупації Криму в різних країнах відбулися заходи на підтримку кримчан, які зазнали політичного переслідування через спротив російській агресії. Зокрема 5 березня в Європейському Парламенті проведено конференцію «Ситуація в окупованому Криму», під час якої відбулася міжнародна прем'єра українського документального фільму «Крим. Вкрадений півострів». Згодом, 19 березня, у стінах Європарламенту відбувся показ документальної стрічки «Заручники Путіна: українські політв'язні Кремля» польських документалістів Божедара Паяка і Пьотра Маліновського. Напередодні фільм також показали у Парламенті Об'єднаного Королівства Великої Британії та Північної Ірландії. Про річницю анексії Росією Криму нагадали і в Празі – чеська правозахисна організація «Людина в біді» також організувала демонстрацію картини «Заручники Путіна: українські політв'язні Кремля», публічні дискусії за участі кримських активістів, відкриття фотовиставки М. Куликівської та В. Фоменка. Посольство України в Чорногорії провело «Кримський вечір», спеціальними гостями якого стали режисер А. Сеїтаблаєв та продюсер І. Дядюра. У рамках заходу відбувся показ стрічки «Хайтарма» згаданого режисера та відкрито фотовиставку «Крим в умовах окупації», на яких журналісти «Радіо Свобода» зафіксували перші дні захоплення українського півострова російськими військами. Кримських татар підтримали також у Туреччині – 2 березня в Анкарі за участі Надзвичайного та Повноважного Посла України в Турецькій Республіці проведено щорічний культурний захід «Кримська ніч». Після окупації Криму фестиваль набув особливого значення для збереження кримськотатарської культури. Свою творчість продемонстрували кримськотатарські співаки, оркестр і танцювальні колективи. Команда Ризького фестивалю документальних та короткометражних фільмів 2Annas ISFF організувала в Європейському домі Риги (Латвія) показ стрічки про О. Сенцова – «Процес» А. Курова. У рамках конференції під назвою «Крим – 5 років окупації. Що змінила ця війна?» у Варшавському університеті презентовано виставку світлин родичів зниклих безвісти і

взятих у полон на сході України, політв'язнів у РФ, військовополонених моряків. А 25 березня, під час церемонії вручення премії «Орли» Польської кіноакадемії, польські кінематографісти закликали Росію звільнити незаконно засудженого українського режисера.

До 205-ї річниці з дня народження Т. Шевченка

В Україні

Акредитовані в Україні послы 13-ти держав записали відео, де вони читають вірші Т. Шевченка своїми рідними мовами. Серед продекларованих творів – «Заповіт», «Минають дні, минають ночі...», «Думка», «Садок вишневий коло хати». До ініціативи долучилися послы Канади, Великої Британії, Франції, Швеції, Бельгії, Данії, Іспанії, Словаччини, Румунії, Молдови Литовської Республіки, Естонії та Ірану.

6 березня відбувся Міжнародний поетично-музичний відеоміст Україна – Латвія «Нас єднає Кобзареве слово», організований Чернігівською обласною універсальною науковою бібліотекою ім. В.Г. Короленка, Головною бібліотекою м. Вентспілс (Ventspils bibliotēka, Латвія) за підтримки Почесного консульства Латвійської Республіки в Чернігові та області й Культурно-просвітницького центру LatviArt. Серед інших у заході взяли участь артисти Капели бандуристів ім. О. Вересая Чернігівського обласного філармонійного центру фестивалів та концертних програм.

За кордоном

Шевченківські дні відзначили й за межами нашої держави. Зокрема українські посольства та закордонне українство організували традиційні покладання квітів до пам'ятників Кобзаря у Греції, Польщі, Чехії, Латвії, Азербайджані, Вірменії, Росії та інших країнах. У Данії, Норвегії, Чехії та Австрії український громадський діяч, шевченкознавець, фотограф-монументаліст Р. Теліпський презентував свій мистецький проект «Монументальна Шевченкіана». Автор прочитав лекції про значення та роль Великого Кобзаря та запропонував своє фотодослідження пам'ятників Т. Шевченку з понад 30-ти країн світу. Тимчасом Львівська державна академічна чоловіча хорова капела «Дударик» здійснила концертний тур містами Польщі з програмою «Шевченко Revolution». Колектив виступив у Варшаві, під патронатом Надзвичайного та Повноважного Посла України в Республіці Польща А. Дециці, а також у Гданську, Перемишлі, Ельблонгу, Лідзбарку-Вармінському, Кентшині, Гіжицьку та Ольштині. 9 березня Державне самоврядування українців Угорщини разом із Самоврядуванням українців Кьобані організували в Будапешті показ вистави Закарпатського академічного обласного театру ляльок «Бавка» – «У нашій раї на землі» за творами поета. А 22–24 березня за підтримки Посольства України в Угорщині у Сегеді,

Ніредьгазі та Будапешті відбулися концерти Заслуженого академічного Закарпатського народного хору. Посольство України в Португалії спільно з діаспорними громадськими організаціями підготувало до пам'ятної дати насичену програму: концерт, конкурс читців «Наша дума, наша пісня не вмре, не загине», відкриття тематичної виставки «Шевченку – 250 років» і конференцію «Тарас Шевченко та його твори» у стінах Лісабонського університету. 6 березня в Піреї за ініціативи української громади Греції та Греко-Української палати відбувся пам'ятний вечір, у якому, зокрема, взяли участь грецькі дослідники творчості Т. Шевченка – письменник і голова Філологічного Дому м. Пірей С. Мілесіс, театрознавець К. Рапанакі та художник В. Паппас. 10 березня в Едмонтоні завдяки місцевому відділу Конгресу українців Канади та Українському музичному товариству Альберти проведено святковий концерт. А 8–31 березня в Торонто тривала мистецька виставка Української спілки образотворчих митців Канади, присвячена 205-літтю Т. Шевченка. 8 березня українська громада в США організувала пам'ятний вечір в Українському національному музеї м. Чикаго за участі бандуриста Т. Яницького. 9 березня у столиці Об'єднаних Арабських Еміратів Абу-Дабі відбулися ІV Шевченківські читання та було відкрито виставку ілюстратора О. Грехова «Квантовий стрибок Шевченка», яка запропонувала переосмислення постаті поета через образи відомих героїв поп-культури. 22 березня в Аммані за підтримки Посольства України в Йорданії вперше організовано фестиваль «Я люблю Шевченка». 13 березня за сприяння Посольства України в КНР у пекінському «Музеї мистецтв Цзіньтай» відбулася прем'єра короткометражної анімаційної стрічки «Причинна» А. Щербака за мотивами однойменної поетичної балади Т. Шевченка. До Шевченкового свята 11 березня під патронатом Посольства України в Ліванській Республіці відбулося урочисте вручення Ліванському університету українських книг з фондів Державної науково-педагогічної бібліотеки України ім. В. Сухомлинського. Зокрема було передано книги Т. Шевченка і про Т. Шевченка, арабський переклад творів Кобзаря, видання про історію та культуру України, літературні твори видатних українських письменників, енциклопедії, фотоальбоми про Україну. Примірники вибраних творів Т. Шевченка і Лесі Українки арабською подарував і Посол України в Катарі Є. Микитенко Національній бібліотеці Катару, а також Надзвичайний та Повноважний Посол України в Алжирі М. Субх – Національній бібліотеці Алжиру. За ініціативи Посольства України в Кенії у Найробі проведено пізнавальну акцію «Намалюй Шевченка». Культурно-мистецькі заходи також відбулися в Сінгапурі, Іспанії, Швейцарії, Чехії, Туреччині, Австралії, Білорусі, Вірменії тощо.

Креативні індустрії

За кордоном

Київська архітектурна студія *maass* отримала одразу три нагороди премії у галузі архітектури і дизайну International Design Awards 2018 (Лос-Анджелес, США). Дві золоті відзнаки українці отримали у категорії «Ілюмінація», бронзу – в категорії «Архітектура» за проект Музею шоколадного досвіду, а також почесну згадку за розробку в сфері предметного дизайну.

Дні культури

За кордоном

У рамках Днів української культури у Швейцарії 14 березня у Берні відкрито персональну виставку українсько-американської художниці О. Рондяк. У ході форуму також відбувся концерт українського піаніста О. Ботвінова та бельгійського скрипаля Майкла Гуттмана. Напередодні ж, 12 березня, О. Ботвінов відкрив своїм концертом щорічний форум Україна – Швейцарія, місцем проведення якого став парламент Швейцарії.

Закордонне українство

В Україні

14 березня голова Львівської обласної державної адміністрації О. Синютка зустрівся із делегацією української діаспори Азербайджану на чолі з головою Українського конгресу Азербайджану Ю. Осадченком. Серед іншого сторони обговорили можливість проведення днів Львівщини в Азербайджані за участі колективів області. Також представник Львівщини передав азербайджанській діаспорі національні костюми та комплект книг українських класиків та сучасних авторів.

За кордоном

Президент відділу Конгресу українців Канади у місті Торонто Тарас Багрій отримав державну нагороду за видатну волонтерську роботу від канадського уряду.

Українське товариство у Швейцарії стало одним із трьох номінантів щорічної «Європейської нагороди діаспори» від Парламентської асамблеї Ради Європи. Відзнака щорічно присуджується асоціаціям діаспор за здобутки у підтримці інтеграції громади у суспільне життя країни-господаря за одночасного збереження її культурної ідентичності та розвитку зв'язків з країною походження.

У США свій сторічний ювілей відзначила Українська капела бандуристів ім. Т. Шевченка (The Taras Shevchenko Ukrainian Bandurist Chorus). У програмі

святкування – фоторепортаж з ювілейного турне Україною (2018 р.), демонстрація стрічки «Хоробра сімнадцятка», концерти в Чикаго та Клівленді.

5 березня у Міській бібліотеці Праги відбулася презентація книги про нову українську діаспору Чехії – «Між вами: українці, якими ви їх не знаєте» Л. Галишич. Почесними гостями заходу стали Надзвичайний і Повноважний Посол України в Чехії Є. Перебийніс, мер Праги Зденек Гржиб, чеська письменниця українського походження Галина Павловська.

19 березня за спільної ініціативи Посольства України в Республіці Сінгапур, Українського клубу в Сінгапурі та української громади було проведено літературний вечір до дня народження української поетеси та громадської діячки Л. Костенко.

Напередодні Великодніх свят закордонне українство організувало майстер-класи з писанкарства в різних куточках світу: Квінсленді (Австралія), в Буенос-Айресі (Аргентина), Курітібі (штат Парана, Бразилія). Бразильські майстри Жорже і Яра Соротюк також представили свої роботи на Базарі Франкофонії, який відбувся 17 березня у місті Бразилія.

Відповідно до даних Департаменту статистики Естонії українська мова стала однією з трьох найпоширеніших рідних мов у цій країні.

Мистецькі заходи

В Україні

16–24 березня тривав Фестиваль «Дні Франкофонії в Україні», в організації якого цього року взяли посольства Бельгії, Болгарії, В'єтнаму, Греції, Естонії, Єгипту, Канади, Кіпру, Лівану, Марокко, Молдови, Франції, Хорватії та Швейцарії, Міністерство закордонних справ України, Французький інститут в Україні та мережа «Альянс франсез в Україні». Форум пройшов під знаком Року французької мови в Україні зі слоганом «Французька – корисна мова». Програма фестивалю включала: диктант, який читали Посол Королівства Марокко в Україні та перші радники Посольств Бельгії та Греції; конкурс франкомовного співу; Всеукраїнський фотоконкурс «З Франкофонією у серці»; «Марафон Франкофонії» за участі носіїв французької у 12-ти містах – Бахмуті, Дніпрі, Івано-Франківську, Харкові, Ужгороді, Києві, Львові, Миколаєві, Одесі, Рівному, Чернівцях та Запоріжжі; майстер-клас «Смак Марокко» від шеф-кухаря Юссефа Талбі тощо. Серед фестивальных заходів традиційно вагоме місце відведено театральному мистецтву: французька театральна компанія *L'Embellie Turquoise* представила на сцені київського Театру на Подолі адаптацію повісті В. Гюго від Люсілли Себастьяні – «Останній день засудженого(ної)»; моновиставу «Ve tu Marguerite! (або У незвичній самоті)» за мотивами твору М. Дюрас у виконанні швейцарської акторки Мадлен Бонгар можна було переглянути у столичному Театрі «Дах» та Львівському академічному драматичному театрі ім. Лесі

Українки; аматорський театральний колектив *Les Fous* Французького інституту в Україні поставив виставу «Сусіди, сусідки» за творами Ж.-П. Мартінеса. Також у Французькому інституті відбулася зустріч із ліванським письменником Ахмедом Жомаа. А у Києві та Харкові проведено Фестиваль франкомовного кіно, в рамках якого відбулися покази стрічок з Кіпру, Канади, Франції, Бельгії, Греції та Швейцарії.

Розкрити культурну близькість України та Франції поставив за мету також фестиваль *Balzac Fest*, який цього року було започатковано Міністерством культури України до 220-ліття від дня народження Оноре де Бальзака. Співорганізатором проекту виступив президент франко-української Асоціації «Бальзак-Ганська», кавалер ордену Почесного Легіону Жан Рош. Форум стартував 14 березня у Житомирі та Бердичеві постановкою вистави «Ігри вовків бальзаківського віку» за п'єсою «Оноре, де Бальзак?» О. Миколайчука та Неди Нежданої, яку втілили Національний центр театрального мистецтва ім. Леся Курбаса та Київський театр «МІСТ». Режисером вистави про український період життя французького класика виступив О. Мірошніченко. 20 березня, у Міжнародний День Франкофонії, підбито підсумки двох фестивальних конкурсів: літературного перекладу «Кава по-бальзаківськи» та дитячих малюнків за творами Оноре де Бальзака. Цього ж дня у бердичівському Соціально-культурному центрі «Бальзак» відбувся тематичний вечір із дегустацією кави за рецептом великого романіста. Фестиваль триватиме до 8 червня та охопить понад 30 різноманітних заходів у Києві, Житомирі, Бердичеві та с. Верхівня.

Україна вдруге підтримала започатковану ООН ініціативу HeForShe Arts Week, яка обстоює рівноправ'я у світі мистецтва і щорічно проходить у багатьох світових столицях: Лондоні, Мадриді, Стокгольмі, Амстердамі, Мехіко тощо. Мистецький марафон, що об'єднав музеї, галереї, кінотеатри та інші арт-інституції навколо теми гендерної рівності та прав людини, символічно стартував 8 березня. Його ключовою подією стала Премія Women In Arts, заснована цьогогоріч ООН Жінки в Україні та Українським Інститутом. Серед переможниць: В. Ралко, Н. Гаренецька, І. Вітовська-Ванца, К. Калитко, О. Островська-Люта.

Заступник голови румунського повіту Марамуреш Дору Динкуш та віце-консул Румунії в смт Солотвино Георге Ангел завітали на обласний фестиваль румунського народного мистецтва «Мерцишор», який пройшов 3 березня в с. Глибокий Потік Тячівського р-ну Закарпатської обл. На фестивальній сцені також виступив румунський вокальний колектив у складі Флорентіни та Петру Журж.

Президент народного центру Грузинської хореографії в Західній Грузії, керівник Грузинського ансамблю танцю «Колха» Каха Чітаїя провів майстер-клас у рамках IV Всеукраїнського відкритого фестивалю народної хореографії

«Покутські витоки», який за підтримки Міністерства культури України проходив у Коломиї 1–3 березня.

Дитячі колективи з Ізраїлю, Італії та Кенії взяли участь у міжнародному конкурсі творчості Арт-фестиваль, який відбувся 2 березня у Чернігові.

За кордоном

15–17 березня вчетверте у столиці Бельгії проходив фестиваль «Українська весна». Відкриттям заходу став виступ фрік-кабаре Dakh Daughters. У ході форуму відбулася дискусія «Митці у часи війни», присвячена п'ятій річниці Революції Гідності за участі письменника С. Жадана, драматурга П. Ар'є та бельгійського науковця Віма Куденіса. У кінопрограмі ж продемонстрували стрічку «Дике поле» Я. Лодигіна, містичну драму «Брама» В. Тихого, анімаційне фентезі «Викрадена принцеса: Руслан і Людмила» О. Маламужа та ретроспективу «Лебедине озеро. Зона» Ю. Ілленка. Фестиваль проведено за підтримки Посольства України в Бельгії, Державного агентства України з питань кіно, Товариства українців в Бельгії, Центру образотворчих мистецтв BOZAR (Брюссель) та кінокомпанії Arthouse Traffic.

27 березня у столиці Австрії відбувся Перший інтернаціональний дитячо-юнацький фестиваль «Віденська рапсодія», організований Українсько-австрійським культурно-освітнім центром спільно з Українською громадською радою та Посольством України в Австрії. У заході взяли участь дитячі та юнацькі колективи з обох країн.

2 березня за підтримки Посольства України в Японії нашу країну вперше було представлено на міжнародному фестивалі Tokyo Tower Arts Festival. Відвідувачі мали нагоду послухати виступ бандуристки О. Степанюк, ознайомитися з міні-виставкою українських традиційних виробів і взяти участь у майстер-класі з виготовлення ляльок-мотанок.

Музика

В Україні

15–16 березня у Києві тривав XVIII Міжнародний джазовий фестиваль «Єдність», у якому взяли участь музиканти з 8 країн: США, Ізраїлю, Великої Британії, Литви, Угорщини, Німеччини, Португалії та України. На сцені Київського національного академічного театру оперети, яка стала музичним майданчиком фестивалю, зокрема, виступили імениті саксофоністи Володимир Тарасов (Литва) та Джордж Геслем (Велика Британія).

Диригент Ян Янь (Китай), віолончеліст Йоахім Ейландер (Нідерланди) та скрипалька Соломія Івахів (Україна – США) взяли участь у XIX Міжнародному фестивалі класичної музики «Сіверські музичні вечори», який з 17 по 31 березня проходив у Чернігові.

27 березня диригент В. Ямпольський (США) виступив із Національним симфонічним оркестром України у Національній філармонії України. А 29 березня на цьому ж майданчику дав концерт скрипаль Марк Бушков (Бельгія) у супроводі філармонічного симфонічного оркестру під орудою Миколи Дядюри.

За підтримки Посольства Аргентинської Республіки в Україні 25 березня в Київському національному академічному театрі оперети відбувся концерт «Світові зірки аргентинського танго» за участі Нері Піліу та Шаніни Кіньонес. Музичний супровід події забезпечив італійський танго-оркестр Tango Spleen Orquesta.

7–10 березня Національний балет Грузії «Сухішвілі» провів чотири виступи на сцені Національного палацу мистецтв «Україна». Майстерність колективу змогли також оцінити у Львові, Івано-Франківську, Полтаві, Черкасах, Херсоні.

Іспанські танцюристи і музиканти – Фернандо Веласко, Антоніо Морено, Норман Контрерас, Мігель Фернандес – виступили із запальним шоу «З витоків фламенко» у Києві та Одесі.

У березні в Києві відбулися концерти низки іменитих закордонних музикантів. 6 березня в Національному палаці мистецтв «Україна» виступив знаний тенор Алессандро Сафіна (Італія) у супроводі Національного заслуженого академічного симфонічного оркестру України. А 23 березня на головній сцені країни відбувся концерт італійського метра Тото Кутуньо, якому акомпанував київський симфонічний оркестр Lords of the Sound. У Міжнародному центрі культури і мистецтв (Жовтневий палац) джазовий вокаліст Чак Вінслі (США) виступив у супроводі оркестру «Віртуози Києва» із програмою «Великий джаз», а рок-виконавець і композитор Стівен Вілсон (Велика Британія) дав завершальний концерт в рамках світового туру «To the Bone». Джазовий співак і музикант Кікі Гомес (Іспанія) презентував свою програму «Sinatra» в Будинку архітектора. Натомість хеві-метал гурт Manowar (США) зібрав повний зал у Палаці спорту в ході свого прощального туру «The Final Battle World Tour».

Японська піаністка і композиторка Кейко Мацуї дала два концерти в Україні. 7 березня музикантка виступила в київському Міжнародному центрі культури і мистецтв, а 11 березня – у Львові, в Національному академічному українському драматичному театрі ім. М. Заньковецької.

За підтримки Посольства Естонії в Україні у Львівському органному залі відбулися виступи естонської органістки Улли Крігул. 15 березня музикантка відіграла концерт «Музика Естонії», в якому твори знаного естонського композитора А. Пярта прозвучали в тандемі з естонською поезією М. Кангро, А. Тееди, Т. Соометс у виконанні О. Федуняк. А 17 березня на концерті «Орган та електроніка» органістка зіграла разом зі своїм чоловіком Юло Крігулом твори

сучасних естонських композиторів, спеціально створені для перформансу подружжя.

А 30 березня у Львівській національній філармонії під орудою директора Вроцлавської філармонії Анджея Косендяка (Польща) відбувся концерт духовної музики «Сім останніх слів Христа на хресті». У виконанні Академічного камерного оркестру «Віртуози Львова» та Камерного хору «Глорія» прозвучала Кантата для хору і струнних «Сім останніх слів Христа на хресті» сучасного британського композитора Джеймса МакМіллана, а також твори Й. С. Баха, В. Лютославського та Г. Гурецького.

Співачка Брія Блессінг (США – Україна) разом із українськими виконавцями взяла участь у гала-концерті «Проекту Івасюк 70», який відбувся 25 березня у Львівській національній опері. Артистка виконала твори композитора в оригінальному джазовому аранжуванні.

Юні білоруські виконавці Сергій Чивель, Олександр Чивель і Софія Гатіло посіли призові місця на XI Міжнародному конкурсі баяністів-акордеоністів «InterSvitiaz accomusic», який проходив 20–22 березня у Луцьку. У ході заходу також відбулися виступи баяністів-лауреатів міжнародних конкурсів Адама Максименка з Польщі та Мартіни Джембришак із Хорватії.

За кордоном

Українка Н. Пономарчук стала головним диригентом концертів Президентського симфонічного оркестру Туреччини, які пройшли 7 і 8 березня в Анкарі з нагоди Міжнародного жіночого дня.

Музичний гурт KAZKA вирушив у свій перший світовий тур. У березні музиканти виступили в Португалії, Нідерландах, Польщі, Чехії, Болгарії, Литві, Латвії, Естонії та Білорусі.

Вихованці Ужгородської дитячої школи мистецтв посіли почесні призові місця на V Міжнародному конкурсі фортепіанних ансамблів у Егері (Угорщина). Україну на змаганнях представили також колективи з Берегового та Виногорова.

Театр

В Україні

24 березня у Вінниці відбулося підписання меморандуму між творчою спільнотою «Театральна спільнота Грузії» та Вінницьким обласним академічним музично-драматичним театром ім. М. Садовського за участі радника Міністра освіти, науки, культури і спорту Грузії, керівника об'єднання «Театральна спільнота Грузії» Георгія Гегечкорі, художнього керівника Кутаїського драматичного театру ім. Ладо Месхишвілі – Костянтина Абашидзе, начальника управління культури та мистецтв Вінницької ОДА С. Городинського, директора Він-

ницького обласного академічного музично-драматичного театру ім. М. Садовського В. Лозовського та голови ГО «Кращий художник», н.х. України В. Козюка. Документ передбачає обмін досвідом, спільні постановки, гастролі, проведення різнопланових творчих заходів.

Французького митця, режисера та художнього керівника паризького театру Future Noir – Жуля Одрі призначено головним режисером Івано-Франківського національного музично-драматичного театру ім. І. Франка.

З 11 по 13 березня в Національній опері України проходив V Міжнародний балетний фестиваль «Гран-прі Київ» за участі молодих артистів з 14 країн: США, Канади, Німеччини, Норвегії, Італії, Швеції, Бельгії, Австрії, Білорусі, Туреччини, Китаю, Південної Кореї, Японії та України. Цьогоріч серед членів журі: меценат конкурсу Тошихіко Такахаші, директор балетної школи «Терада» Мічіко Терада (Японія), експерт Пекінської академії танцю Сюй Дін Чжун (Китай), художній керівник Угорської Національної Опери Томаш Солімосі, художній керівник балетної школи Норвегії Сірі Аарсет Йохансен, представник Alberta Ballet School Арам Манукян (Канада) тощо. Призові місця, зокрема, посіли: Юкі Вакабаяші, Мотомі Кійота (Японія – Німеччина), Кан Алсісек (Туреччина), Рен Ішіяма (Японія), Джузеппе Скарамузі, Франческо Мацца (Італія).

Театральні компанії Peter Mezey Kaufman Laboratory (Угорщина), Regenbogen-Einhorn Theater (Ізраїль) та митець Ян Міллес (Канада) взяли участь у англomовному фестивалі Pro.ActFest 2019, який тривав у Києві 1–3 березня. Окрім перформансів, закордонні гості також провели майстер-класи.

2 та 3 березня у Львівському національному академічному театрі опери та балету ім. С. Крушельницької відбувся Міжнародний форум «Велич і трагедія Лоенгріна – лицаря правди і добра (міфологічно-філософський топос)», у якому взяли участь музикознавці з Австрії, Польщі та України. Захід було організовано до прем'єри опери Р. Вагнера «Лоенгрін», яка пройшла 1 березня в стінах театру. Історія середньовічного лицаря постала у сучасному трактуванні, до якого долучилася велика міжнародна команда: режисер-постановник Міхаель Штурм (Німеччина), режисер і художник-постановник Матіас Енгельман (Австрія), диригент-постановник М. Юсипович, хормейстер-постановник В. Коваль (Україна), хормейстер-консультант Йоганнес Кьолер (Німеччина) тощо. Постановку реалізовано в рамках проекту В. Вовкуна «Український прорив».

Творчі колективи з Польщі та Молдови долучилися до Міжнародної творчої акції «Театри світу – дітям!», яка проходила в Миколаєві з 28 по 31 березня. Зокрема польський театр «Барнабі» представив виставу «Лицар без коня», а Муніципальний театр ляльок «Гугуце» втілює казку «Царівна-жаба».

Низка західних зірок балету виступила у дуеті зі знайомими українськими виконавцями на сцені Національної опери України: прем'єр English National Ballet Джеффри Сіріо (Велика Британія) разом із К. Ханюковою виконали голо-

вні партії у балеті «Жізель» А. Адана; прима-балерина Баварського національного балету Лауретта Саммерсейл та з. а. України О. Стоянов станцювали у «Лебединому озері» П. Чайковського; провідний соліст Мюнхенського балету Ерік Мурзагалієв (Казахстан – Німеччина) разом із з. а. України Н. Мацак узяв участь у балеті «Шехеразада» за М. Римським-Корсаковим.

12 березня в Національному академічному драматичному театрі ім. І. Франка представлено постановку «Сторонні серед нас» сучасного канадського драматурга А. Бушковського, втілену за сприяння Посольства Канади в Україні. Режисером-постановником виступив П. Ільченко. У головних ролях – Г. Яблонська та О. Шаварський.

Французький філософ і драматург Бернар-Анрі Леві представив 28 березня у столичному Міжнародному центрі культури і мистецтв свою моновиставу «У пошуках Європи». Вистава відбулася в рамках авторського європейського туру, в ході якого текст п'єси адаптується відповідно до політичної ситуації та поточних подій у кожному з 20 міст Європи. Наскрізною темою постановки стали вибори.

Київська публіка мала нагоду оцінити ще одну моновиставу – «Театр одного Шендеровича», яку 20 березня у Будинку офіцерів Збройних сил України презентував російський публіцист і драматург Віктор Шендерович.

14 та 15 березня Театр-студія (Studiobühne) Інституту театрознавства Університету Л. Максиміліана (Мюнхен, Німеччина) продемонструвала на сцені Національного академічного театру російської драми ім. Лесі Українки виставу «Батьки та сини, доньки та матері» за мотивами роману І. Тургенєва. Постановка переносить події класичного твору в сучасність, розширюючи його тематику взаєминами матерів та дочок, роллю жінки в суспільстві, багатомовністю в сім'ї та соціумі.

Британський режисер Джек Кловер поставив у Львівському академічному драматичному театрі ім. Лесі Українки виставу «Timetravellers» за твором української авторки А. Косодій. Постановка розповідає про двох героїв, які завдяки машині часу із 2036 року потрапляють у часи теперішньої війни на Донбасі. Прем'єра відбулася 16 і 17 березня.

За кордоном

14 і 15 березня на сцені Дубайської опери (ОАЕ) було представлено українську електро-рок-оперу «Орфей і Еврідіка назавжди» композитора М. Брунського, який також виконав головну роль.

Одеський академічний український музично-драматичний театр ім. В. Василька презентував виставу «Вона його любила» за мотивами п'єси А. Іванова на XIV Міжнародному молодіжному театральному форуму «М. @rt.контакт», який проходив у Могильові (Білорусь).

Українська дизайнерка М. Рева створила костюми та декорації для вистави-інтерпретації балету «Весна священна» І. Стравінського, у якій грали актори із синдромом Дауна. Прем'єра перформансу відбулася 22 березня у Лондонській королівській опері.

Кіно

В Україні

З 22 березня по 30 березня у Києві тривав XVI Міжнародний фестиваль документального кіно про права людини Docudays UA, центральною темою якого стали права людини у цифрову епоху. Загалом на фестивалі було представлено 76 фільмів із 38 країн. Закордонні стрічки демонструвалися в конкурсних програмах «DOCU/Коротко» та «DOCU/Світ» і секціях «DOCU/Хіти» й «Ретроспектива». Спеціальна цьогорічна програма «Іран. Особисто» запропонувала українській аудиторії такі фільми: «24 кадри» Аббаса Кіаростамі, «Близькі» Ясера Талебі, «У пошуках Фарідех» Азадеха Муссаві та Куроша Атае. Загалом участь у фестивальных заходах взяли понад 100 іноземних гостей. Зокрема до складу журі увійшли: кінокритик та автор перформансів М'юріель Дель Дон (Швейцарія), мистецтвознавець та куратор документальних кінопрограм Соната Жальнеравічюте (Литва), програмний директор фестивалю в Палм-Спрінгз Аліса Саймон (США); режисер і монтажер Кутайба Бархамджі (Франція); режисер-документаліст Сімон Леренг Вільмонт (Данія). Фільмом-відкриттям стала стрічка «Bellingcat: Правда у світі постправди» Ганса Пула (Нідерланди), а на закритті форуму режисерка Менна Лаура Меєр представила свою картину «Тепер щось повільно змінюється» (Нідерланди). Головний приз конкурсу «DOCU/Світ» журі присудило стрічці «Голоси моря» (реж. Кім Гопкінс, Велика Британія), а спеціальну відзнаку отримала картина «Біла Мама» (реж. З. Родкевич, Росія). Остання також завоювала приз глядацьких симпатій. У програмі «DOCU/Коротко» найкращим став фільм «Народження дружби» (реж. Ацуші Куваяма, Португалія). У номінації «RIGHTS NOW!» перемогла стрічка «Чистильники» (реж. Ганс Блок, Моріц Різевік, Німеччина – Бразилія), а спеціальними відзнаками удостоєно картини «Коли ягнята стають левами» (реж. Джон Касбе, США) та «Запис ще триває» (реж. Гіят Аюб, Саїд Аль Батал, Сирія – Ліван – Катар – Франція – Німеччина). Призом ім. А. Матросова від організаторів фестивалю нагороджено польського режисера Марчіна Саутера за фільм «Я виросла, поки ви спали». Стрічка «Перед тим, як батько повернеться» (реж. Марі Гулбіані, Грузія – Франція – Німеччина) отримала спеціальну нагороду від медіа-партнера фестивалю Current Time TV (фінансується Конгресом США). А голова індустріальної платформи Міжнародного кінофестивалю документального кіно Veldocs Джем Озтюфєкчі (Сербія) відзначив український фільм «Рози. Фільм-кабаре» І. Стеценко. Яскравими музичними подіями фору-

му стали виступи гурту Penelope Isles (Велика Британія) та українсько-французького проекту StereOrpheo.

20–23 березня у Києві проходила Лабораторія першого кіномонтажу First Cut Lab під керівництвом Метью Дараса (Франція) та за участі арт-директора Тижня критики Венеційського міжнародного кінофестивалю Джиона Наззаро (Італія), продюсерки Каті Адомейт (Данія), міжнародного агента з продажів Віржині Девези (Франція) тощо. Експерти поділилися досвідом із трьома командами повнометражних українських стрічок: «Мої думки тихі» А. Лукіча, «Свято хризантем» С. Мозгового, «Толока» М. Ілленка. Мета семінару – забезпечити всебічну підтримку українським фільмам, що сприятиме розвитку їхнього художнього потенціалу та підвищить фестивальну та глядацьку привабливість. Захід організовано спільними зусиллями Асоціації кіноіндустрії України та Лабораторії першого кіномонтажу First Cut Lab за підтримки Державного агентства України з питань кіно.

З 17 по 25 березня у Львові проходили зйомки британської історичної стрічки про Голокост – «Єва». До знімального процесу було запрошено і українських акторів Б. Рубана та А. Кліменкова.

За кордоном

Український продюсер І. Савиченко став членом Європейської кіноакадемії. Тож на сьогодні Україну в організації представляють 39 кінематографістів.

У березні український кінематограф було широко представлено на численних міжнародних фестивалях. Копродукційна українсько-німецько-монакська картина «Вулкан» Р. Бондарчука виборола приз Єкуменічного журі на Міжнародному кінофестивалі у Фрібурзі (Швейцарія). Фільм «Двері» Н. Давиденко отримав нагороду за найкращий звук «Best sound design» на кінофестивалі Global India International Film Festival (Індія). Ця стрічка також увійшла до конкурсної програми міжнародного кінофестивалю First-Time Filmmakers Sessions (Велика Британія). Копродукційна українсько-французька картина «У нашій синагозі» І. Орленка за оповіданням Ф. Кафки взяла участь у міжнародному конкурсі Tampere International Film Festival 2019 (Фінляндія). Документальну картину «Тато – мамин брат» В. Ількова показали на кінофорумі Millenium Documentary Film Festival у Брюсселі (Бельгія). У конкурсній програмі 11-th Tehran International Animation Festival (ТІАФ, Іран) відбувся показ анімаційної стрічки «Причинна» А. Щербака. Український режисер Д. Сухолиткий-Собчук представив проект свого дебютного повнометражного художнього фільму «Памфір» під час Feature Films Pitching – окремого модуля копродукційного ринку Sofia Meetings, який відбувся в рамках Міжнародного кінофестивалю в Софії (Болгарія). А документальний проект «Земля блакитна, ніби апельсин» І. Цілик став одним із 9 переможців грантової програми міжнародного

фестивалю документального кіно IDFA Bertha Fund (Нідерланди). Відібрані проекти розділять між собою 110 тисяч євро.

За підтримки Державного агентства України з питань кіно 26–28 березня в Лісабоні (Португалія) вперше пройшли Дні українського кіно. У програмі різножанрові сучасні стрічки та кінокласика: «Позивний «Бандерас» З. Буадзе, «Рівень чорного» В. Васяновича, «Війна химер» М. та А. Сторожицьких, «Моя країна – Україна» С. Ковалю та «Пропаля грамота» Б. Івченка.

З ініціативи Спілки української молоді в Португалії спільно з Посольством України в Португалії та Торговельною палатою Україна – Португалія у містах Лісабон, Порту, Брага й Тавіра пройшли покази документального повнометражного фільму про вишиванки «Спадок нації» О. Ткачука. Демонстрація відбулася за участі авторки та сценаристки Л. Воронюк в кінці лютого – на початку березня.

27 березня у Франції вийшов у прокат документальний фільм «Какофонія Донбасу» І. Мінаєва. На основі архівних матеріалів документального та ігрового кіно стрічка досліджує створення радянського міфу про Донбас і порівнює його з реальним життям.

У межах циклу «КіноУкраїна», який має на меті представити найкращі досягнення сучасного українського кіномистецтва, 16 березня у Вроцлаві (Польща) організовано показ стрічки «Коли падають дерева» М. Нікітюк.

А 29 березня в Українському домі у Варшаві (Польща) відбулася міжнародна прем'єра документального українсько-італійського фільму «Малевич» В. Луцького.

Візуальні мистецтва в Україні

22 березня в PinchukArtCentre відбулося нагородження щорічною міжнародною премією у сфері сучасного мистецтва Future Generation Art Prize. Головний приз виборола художниця Емілія Шкарнуліте за роботу «t ½» (Литва). Спеціальні нагороди отримали дует Cooking Sections за проект «CLIMAVORE: For the Rights of the Soil Not to be Exhausted» (Велика Британія) і художниця Габріель Голят за інсталяцію «Ця пісня для...» (ПАР). До складу міжнародного журі увійшли: директор резидентської програми Luma Arles та резиденції 89plus в Лабораторії Культурного інституту Google – Жюлі Букобза (Франція); асоційований куратор Estancia Femsa Casa Barragán – Наталія Валенсія Араньо (Мексика); старший куратор ярмарку мистецтв Investec Cape Town Art Fair – Тумело Мосака (ПАР); куратор Турецького павільйону на Бієнале у Венеції 2019 – Зейнеп Оз (Туреччина), незалежний куратор та керівник Центру Gilbert & George – Ричард Райлі (Велика Британія) та куратор Дослідницької платформи PinchukArtCentre – Т. Кочубінська (Україна).

Роботи ліванського скульптора Набіля Вехбе та італійського фотографа Фабіо Флоріо було представлено у Львові в рамках мистецького проекту Lviv Art Days, який проходив з 20 по 23 березня. Гостем заходу також став французький майстер графіті Блек ле Рат, який створив у місті два графіті – трубадура та скрипаля, а також прочитав лекцію «Становлення трафаретного графіті Франції».

З 6 по 31 березня, в рамках проекту «Екологічний ракурс», у Національному музеї українського народного декоративного мистецтва експонувалася виставка дизайнерських суконь польської художниці, професорки Академії образотворчих мистецтв ім. В. Стшемінського в Лодзі Дороти Сак «Панни – Мадонни – Гуцулки».

Мистецьке об'єднання KNO | Kyiv Non Objective спільно з Dzyga Art Centre представили міжнародну виставку безпредметного мистецтва «The World of Icons», яка проходила у львівській галереї з 22 лютого по 22 березня. Це підсумкова експозиція міжнародного проекту «Icons», який було реалізовано впродовж 2018 як серію експериментальних виставок у Музеї М. Булгакова, при цьому сам простір музею став лабораторією для художніх практик митців із різних країн світу. Учасниками проекту, зокрема, стали: Дон Вуазін (США), Метт Фейлд (Канада), Деб Ковелл (Велика Британія), Марінда Вандехейде (Бельгія), Вернер Віндіш, Вахіда Ажарі (Німеччина), Лінда Артс, Дольф Верлінден, Джордж Міртенс, Імке ван Дейк (Нідерланди), Іван Де Меніс (Італія), Біллі Грюнер, Кайл Дженкінс, Сара Кейгері (Австралія), Річард ван дер Аа (Нова Зеландія).

А 12 березня у Львівському палаці мистецтв відкрито українсько-польську виставку сучасного іконопису «Замління», на якій представлено майже 400 творів сакрального мистецтва, створених під час планерів у с. Замління Любомльського р-ну Волинської обл. Подія відбулася за підтримки Генерального консульства Республіки Польща у Луцьку, Волинської організації Національної спілки художників України та Львівського палацу мистецтв.

Цього місяця китайський художник Чжу Цзяньсюнь, який переїхав до України, представив у харківській галереї «Мистецтво Слобожанщини» виставку живопису «Кольоровий дотик». У експозиції пейзажі й натюрморти, створені митцем у різних куточках України.

За кордоном

23 березня у Відні в рамках щорічного фестивалю Foto Wien проведено український вечір Focus on Ukraine. У ході заходу відбулася зустріч з українськими митцями І. Манком (Kharkiv Photo-School) та К. Радченко (Odesa Photo Days), представлено роботи молодих фотохудожників В. Полякова, О. Субач, Ю. Червінської, Н. Фурика, Д. Толкачова, Т. Бичко, І. Єфімова та ін. Подія від-

булася за підтримки Посольства України в Австрії та Українського інституту в рамках відзначення Року української культури в Австрії. В ході Foto Wien також відбулася авторська фотовиставка австрійської художниці українського походження Олени Невкритої «Solo X».

Світлина «Монументи Києва» українського фотографа С. Рістенка увійшла до списку переможців конкурсу повітряної фотографії The 2018 Drone Photo Contest (Франція) від SkyPixel. На знімку зображено пам'ятник Батьківщині-матері, що височіє над туманами.

За сприяння Посольства України в Японії художниця З. Скоропадченко взяла участь у міжнародній арт-виставці World Art Tokyo, яка проходила у столиці Японії з 7 по 10 березня. Українка представила роботи з серії «TORSO».

Галереї «Naked Room» та «Ізоляція» завдяки підтримці Українського Інституту взяли участь у Міжнародній виставці сучасного мистецтва Hybrid Contemporary Art Fair, яка 1–3 березня проходила в Мадриді (Іспанія). Цьогорічна тема – «Переміщені» – вкрай актуальна для українських митців. Зокрема представлено проекти «Донбаські студії» Д. Чепурного, «Восток-Дім», створений у співпраці Благодійного фонду «Восток-СОС» та художньої ініціативи «Донбас Одиссея» (Ю. Кіщенко, Ю. Філіп'єва, В. Засипкін, Д. Цимбалюк), настільна гра «Переселенська блуканина» від О. Гордієнко, О. Іванової та Дермота Хамільтона тощо. До заходу також долучилися Л. Іванова, П. Армяновський, Л. Достлєва, А. Кахїдзе, М. Куликівська.

7 березня в Українському культурному центрі у Парижі (Франція) розпочалася виставка «З Україною в серці: наше коріння, шляхи, майбутнє». У експозиції роботи О. Костюк, Н. Лафазан і американок українського походження О. Рондяк та М. Ролінз.

З 11 по 22 березня в штаб-квартирі ООН (Нью-Йорк, США) проходила виставка «Ріка життя» сучасної української художниці О. Кондрацької, яка через мистецтво живопису прагне привернути увагу суспільства до проблеми водних ресурсів.

Музеї. Охорона культурної спадщини в Україні

5 березня у Будинку митрополита Національного заповідника «Софія Київська» відбулася урочиста церемонія передачі Історико-краєзнавчому музею у Винниках Львівської обл. унікального артефакту – меча каролінгського типу кінця X ст., вилученого у контрабандистів естонськими митниками. Артефакт отримав назву «Меч вікінга». Він зроблений зі сталі, інкрустований сріблом і золотом, оздоблений оригінальним орнаментом у вигляді хрестів. Зброю знайшли в Бродівському р-ні Львівської обл. не фахові дослідники, а так звані «чорні» археологи.

20 березня у Національному музеї літератури України пройшла презентація проекту «Автентична Україна», реалізованого Міністерством культури України у співпраці з компанією Google Україна. Електронний ресурс складається із двох частин: «Матеріальна культурна спадщина» та «Нематеріальна культурна спадщина». Першу представлено віртуальними турами об'єктами культурної спадщини ЮНЕСКО, музеями просто неба та оперними театрами України. Друга складається з п'яти розділів: «Усні традиції та форми вираження», «Виконавське мистецтво», «Звичаї, обряди, святкування», «Знання та практики, що стосуються природи і всесвіту», «Традиційні ремесла». Ресурс також передбачає можливість додавати і розширювати інформаційне наповнення. Віртуальну платформу представили Міністр культури України Є. Нищук і директор Google Ukraine Д. Шоломко.

14–28 березня у Національному художньому музеї України проходила ретроспективна виставка «CHLOE COUTURE». В основі експозиції колекція «Chloé Archive», сформована у 2011 р. Відвідувачі мали можливість ознайомитися з внеском відомого французького Модного дому Chloé в розвиток fashion-індустрії за сімдесят років існування. Проект покликаний привернути увагу до моди як виду мистецтва.

6 березня за підтримки Посольства Австралії в Україні, Національного музею Австралії та Міністерства закордонних справ та торгівлі Австралії у Житомирському краєзнавчому музеї представлено виставку «Еволюція: Маски Торресової протоки», підготовану австралійським культурним центром Gab Titui. У експозиції 26 фотопанно, які знайомлять глядачів із культурним надбанням корінних народів Австралії.

25 березня у Меморіальному комплексі Національного музею історії України у Другій світовій війні відбувся науково-практичний семінар «Цифра в інституціях пам'яті: для чого та як. Досвід Естонії». Захід проходив у межах тренінгової програми ProMuseum громадської організації «Український центр розвитку музейної справи» за участі Національного музею історії України у Другій світовій війні та Естонського військового музею. Своїм досвідом із українськими колегами поділилися співробітники Естонського військового музею: радник зі стратегічних питань Патрік Ранг, головний зберігач Айрі Херм, координатор дослідницьких проектів Хембо Пагі.

25–27 березня у Києві та Дніпрі проходив освітній семінар для польських і українських вчителів «Вивчення Голокосту в Україні для формування атмосфери толерантності», організований Інститутом «Ткума», Музеєм «Пам'ять єврейського народу та Голокост в Україні» спільно з Державним музеєм Аушвіц-Біркенау (Польща).

За кордоном

14 березня Німеччина повернула Україні грамоту Петра I від 1708 р. про поставлення обраного на елекційному помісному соборі митрополита Йоасафа (Кроковського) на Київську митрополію. Документ було вивезено з Києва під час Другої світової війни. Грамота має велика історичне значення, адже засвідчує що до XVIII ст. Київська митрополія зберігала автономію. Артефакт було передано Надзвичайному та Повноважному Послу України в Німеччині А. Мельнику Державним секретарем Міністерства закордонних справ ФРН Вальтером Лінднером.

Література В Україні

У березні стали відомі лауреати Міжнародної літературно-мистецької премії «Світ Пограниччя» за 2019 рік, якою відзначають українських і зарубіжних письменників, науковців, перекладачів і митців за сприяння розвитку національних мистецтв і взаємному обміну культурними цінностями. З 2018 року засновником премії виступає Міжнародна літературно-мистецька Академія України, яка об'єднує письменників, перекладачів, науковців та журналістів із 55-ти країн світу. Цьогорічними лауреатами, зокрема, стали грузинський та український поет, перекладач, академік Рауль Чілачава, якого нагороджено за визначний внесок в українську та світову літературу, а також білоруський перекладач Михась Пазняков, якого відзначено за визначну творчу діяльність, майстерні переклади білоруською мовою віршів українських поетів і популяризацію їх у Білорусі.

31 березня названо лауреатів Міжнародної літературної премії ім. М. Гоголя «Тріумф» за 2019 рік, засновником якої з 2014 року також є Міжнародна літературно-мистецька Академія України. Серед закордонних діячів премією було удостоєно: директора Театру музики та поезії «Агадір», композитора Ондржея Фуцімана; засновника Театру музики та поезії «Агадір», драматурга і сценариста Мілену Фуціманову (Чехія); художника, громадського діяча, керівника міжнародного Арт-центру «Klas'sArtsCenterSanFrancisco» Алекса Класа (США); директора департаменту міжнародного співробітництва Казахського національного університету ім. аль-Фарабі – Айжан Смаїлову (Казахстан); науковця та громадського діяча Марко Антоніо Ескобара Селеме (Болівія).

11 березня в чернівецькому Літературному целанівському центрі, а 12 березня в тернопільській Книгарні «Є» було презентовано український переклад книги німецько-єврейського письменника, журналіста і музичного критика Соми Моргенштерна «В інші часи. Юні літа у Східній Галичині». Видання здійснено за підтримки Державної канцелярії Австрійської Республіки, Фонду майбутнього Австрійської Республіки, Представництва Австрійської служби

академічного обміну у м. Львів. Заходи відбулися за участі австрійського дослідника Георга Дойча.

За кордоном

12–14 березня Україна взяла участь у 48-му Лондонському книжковому ярмарку (Велика Британія) та вперше представила на заході Національний стенд, організований командою Українського інституту книги. Візуальною основою українського майданчика стали ілюстрації творчої майстерні «Аграфка» (Р. Романишин та А. Лесів). Загалом на стенді було представлено 12 видавництв: «А-ба-ба-га-ла-ма-га», «Видавництво Старого Лева», «Наш Формат», «Астра», «BOOK CHEF», «Фонтан казок», «Каламар», «КМ-Букс», «Magenta», «Nebo BookLab», «Ранок», «Самміт-книга», а також англomовна книга-мандрівка Україною від видавництва «Книголав». Крім того, свої книжки презентували Інститут національної пам'яті та організація «Українсько-єврейська зустріч». У рамках заходу Міністр культури України Є. Нищук, який очолив українську делегацію на форумі, та директорка Українського інституту книги О. Коваль провели зустріч із директоркою Лондонського книжкового ярмарку Джекс Томас. Учасники обговорили питання налагодження співпраці між українськими та британськими інституціями у книговидавничій галузі. Також цього року Міжнародний книжковий фестиваль «Книжковий Арсенал» отримав нагороду Лондонського книжкового ярмарку та Британської асоціації видавців – International Excellence Awards 2019 у номінації «Літературний фестиваль». Український форум відзначено за мультидисциплінарну програму, що, однак, не випускає з фокуса уваги книжку.

Ще однією великою книжковою подією, до якої долучилася Україна, став 39-й Міжнародний книжковий ярмарок Salon Du Livre, який 15–18 березня відбувся у Парижі (Франція). Завдяки Українському інституту книги та Міністерству закордонних справ України на форумі діяв Український стенд, головною темою якого стало жіноче питання, а центральною візуальною складовою – витинанки Д. Альошкіної. На майданчику було представлено книжки семи видавництв: «Каламар», «Ранок», «Nebo BookLab», «Самміт-Книга», «АртБукс», «Родовід» і «Фоліо». Цього року у форумі взяли участь О. Забужко, А. Курков, І. Карпа, І. Славінська та Артем Чапай. Особливими подіями національного стенда стали презентація англomовного видання про українську письменницю та фотохудожницю С. Яблонську на головній сцені салону, а також дискусія «Українки – нові жінки Європи» на сцені «Європа». Крім того, ілюстратори Р. Романишин та А. Лесів (творча майстерня «Аграфка») представили експозицію робіт «Ukrainian Contemporary Visual Book» та провели майстер-клас для дітей.

21–24 березня Міжнародна літературна корпорація MERIDIAN CZERNOWITZ увосьме представила нашу країну на одному з найбільших книжкових форумів німецькомовного простору – Лейпцизькому книжковому ярмарку (Німеччина). На майданчику чернівчан охочі мали можливість ознайомитися з книгами видавництва, дізнатися більше про сучасну українську літературу, послухати доповідь директорки «Меридіану» Є. Лопати на тему «Czernowitz – німецьке минуле, українське теперішнє». У рамках Лейпцизького книжкового ярмарку також відбулося нагородження переможців міжнародного конкурсу «Найкрасивіша книга світу» від німецького фонду «Мистецтво книги», на якому видання «Я так бачу» творчої майстерні «Аграфка» («Видавництво Старого Лева») здобуло бронзову медаль. Під час форуму також відбулася презентація німецького перекладу книги оповідань О. Сенцова «Життя» («Leben»), який вийшов у німецькому видавництві «Verlag Voland & Quist».

28 лютого – 4 березня у Ризі тривали Дні української книги, організовані Посольством України в Латвії у співпраці з Латвійською громадською організацією «Центр культури «Латвія – Україна». В межах події на Міжнародній виставці книг та видавництв Latvian Book Fair 2019 діяв національний стенд «Українська книга», учасниками якого стали: президент Українського ПЕН-клубу А. Курков, директор видавництва «Фоліо» О. Красовицький, координатор медіа-проекту «Читомо» І. Батуревич. На майданчику було представлено книги видавництв «ARTHuss», «Смолоскип», «Дух і літера», «Книги ХХІ», «Комора», «А-ба-ба-га-ла-ма-га», «Видавництво Старого Лева», «Астролябія», «Стилос» та ін. Найкращі українські новинки було передано Латвійській національній бібліотеці. У ході Днів української книги також відбулися зустрічі з українськими авторами Ю. Винничуком та М. Воробйовою. На завершення форуму в «Домі Євросоюзу» було проведено дискусію «Роль письменників у боротьбі проти пропаганди і за свободу слова у добу постправди», в якій, окрім українських письменників, взяли участь президент Латвійського ПЕН-клубу Інґа Гайле, член ПЕН – Латвія Ілмарс Шлапінс, депутат Сейму Латвії Марія Голубева та Державний секретар Міністерства інформаційної політики України А. Біденко.

У іспанській газеті El País вийшла друком авторська колонка знаного перуанського письменника, лауреата Нобелівської премії з літератури 2010 Маріо Варгаса Льюси «Трагедія України» («La tragedia de Ucrania») з оглядом книги Енн Епплблом «Червоний голод. Війна Сталіна проти України».

У Сполучених Штатах Америки офіційно розпочало свою роботу агентство перекладів української літератури The Tompkins Agency for Ukrainian Literature in Translation (TAULT), яке має на меті популяризацію сучасної української літератури в англomовному світі. Заснувала агентство американка українського походження – перекладачка Зеня Томпкінс.

Також цього місяця у США вийшла збірка «Елегії Нью-Йорка: Українські вірші про місто»/«New York Elegies: Ukrainian Poems on the City». До книжки ввійшли вибрані твори українських поетів, присвячені Нью-Йорку, зокрема М. Семенка, А. Малишка, Є. Маланюка, Ю. Косача, Ю. Тарнавського, Д. Павличка, І. Драча, Ю. Андруховича, О. Забужко, С. Жадана та ін. Поезія дублюється українською та англійською мовами. Книжку за редакцією перекладача й літературознавця Остапа Кіна випустило бостонське видавництво «Academic Studies Press» у межах серії «Ukrainian Studies».

25–30 березня А. Водяний, літературний псевдонім якого Артем Чапай, провів презентаційний тур своєї книги «The Ukraine» у шести польських містах: Любліні, Варшаві, Кракові, Вроцлаві, Познані, Гданську.

Бібліотеки

За кордоном

Надзвичайний та Повноважний Посол України в Португалії І. Огнівець від імені посольства подарувала Лісабонській бібліотеці Biblioteca Municipal de São Lázaro низку українських видань: «Діячі України», «100 років культурної дипломатії», «A history of Ukraine. A short course. O. Palii», «Donbas In Flames», «26 українців що змінили історію» тощо.

14 березня Генеральне консульство України в Дюссельдорфі (Німеччина) передало Центральній бібліотеці Дюссельдорфа 100 книг українських авторів, зібраних разом із місцевою громадою українців.

20 березня у Бібліотеці Університету Південної Африки за участі Надзвичайного та Повноважного Посла України в ПАР Т. Кузьмича відкрито виставку видатної української художниці М. Примаченко «Українське сафарі». Захід реалізовано за підтримки Благодійного фонду «Творча спадщина родини Марії Примаченко» у партнерстві з Українською асоціацією в ПАР.

Релігія

За кордоном

5–7 березня Всеукраїнська Рада Церков і релігійних організацій на чолі з Головним рабином Києва та України Яковом Дов Блайхом провела виїзне засідання в Єрусалимі. У ході візиту українська делегація, зокрема, зустрілася з Президентом Держави Ізраїль Реувеном Рівліном, спікером Кнесету Ізраїлю Юлієм Едельштейном, Міністром у справах Єрусалима та національної спадщини Зеєвом Елькіним та іншими урядовцями, а також Головним військовим рабином ЦАХАЛу Еялем Каримом. Сторони обмінялися заявами про солідарність Ізраїлю та України, обговорили питання міжнародного співробітництва та паломництва. На завершення свого візиту українські релігійні діячі відвідали музей Голокосту «Яд Вашем».

Благодійність

В Україні

25–29 березня у Харкові тривав українсько-американський благодійний проект «Незабутня Квітка», який було започатковано американським продюсером українського походження Алексом Гутмахером у 2007 р. Захід реалізується за сприяння Української американської координаційної ради. Цьогоріч благодійний проект змінює формат вечорів пам'яті Квітки Цісик на театральні імпрези. Тож одним із заходів проекту стала прем'єра вистави «Квітка. Пісня наяву й у снах» Вінницького музично-драматичного театру ім. М. Садовського на сцені Харківського театру ім. Т. Шевченка. Також було організовано три благодійні концерти: «Квітка Цісик лікує» у Харківському обласному клінічному онкологічному центрі, «Квітка – Героям!» в обласному госпіталі ветеранів війни, «Квітчині коліскові» для дітей з обмеженими можливостями. Крім того, у Харківській обласній філармонії було проведено Ток-полілог «Квітка двох континентів» за участі зірок театру, шоу-бізнесу та суспільно-політичних діячів. А творча молодь краю мала нагоду зустрітися із засновником та продюсером проекту Алексом Гутмахером. Традиційно зібрані кошти перерахують в онкоцентри – для профілактики та лікування раку молочної залози серед жінок України.

Побратимство

За кордоном

16 березня до 30-ліття встановлення побратимських відносин між Києвом і Мюнхеном у Мюнхенській філармонії з концертом виступив молодіжний камерний оркестр «Україна – Мюнхен», заснований 2016 року за ініціативи композитора Т. Яценка та диригента О. Линів. У програмі пролунали твори українських композиторів М. Скорика, Б. Лятошинського, В. Сильвестрова, В. Скуратовського та ін. Солісти оркестру – Ю. Мох (сопрано) та Д. Удовиченко (скрипка). За диригентським пультом – художній керівник проекту А. Лонгіннов.

Під час робочого візиту до Бразилії очільник Тернополя С. Надал спільно з міським головою бразильського міста Прудентополіс – Адельмо Луїсом Кловським та представниками української діаспори і духовенства підписали угоду про партнерство та співробітництво між містами. Прудентополіс ще називають столицею української Бразилії, адже 75% усього населення – етнічні українці, переважно вихідці з Тернопільщини.

Конференції, семінари

В Україні

14–15 березня до 80-річчя Карпатської України в Ужгородському національному університеті було проведено Міжнародну наукову конференцію «Ка-

рпатська Україна – незалежна держава». Учасниками заходжу стали Віце-прем'єр-міністр з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України І. Климпуш-Цинцадзе, закордонний член Національної академії наук України професор М. Мушинка (Словаччина), професор Корнел Град (Румунія), професор університету штату Огайо Олександр Дебич (США), провідні науковці та працівники музеїв і архівів зі США, Словаччини, Румунії, Білорусі та України.

Матеріал підготувала

Г. М. Іванченко

завідувачка сектору ДЗК
відділу НАУІ Інформцентру
з питань культури та мистецтва

Комп'ютерне опрацювання та редагування ***І. Г. Піленко***

Формат 60x84/16. Умовн. друк. арк. 1,39. Б/т. Зам. 48. Безплатно

НБУ імені Ярослава Мудрого, Київ-1, Грушевського, 1. Тел. 278–85–12